

Ca-Nostra

EPOCA SEGONA
ANY V : NÚM. 37

REVISTA D'INCA QUINCENAL
DIA 5 de Maig 1923

Redacció i Administració
Murta, 5.-Inca.

MALLORQUINS:

Associació per la cultura de Mallorca

Passada tota una època de somnis i de campanyes idealistes, uns quants homes de bona voluntat, no massa joves per no viure amb els peus en terra, ni massa vells per haver caigut dins un gris escepticisme, hem cregut necessari fer un cridament a tots els qui senten amor per Mallorca i crear un llaç d'unió ferm, i ample on hi càpien tots.

Es un fet positiu que l'esperit individualista o de petites agrupacions d'homes prospera i floreix a tot arreu de Mallorca traduint-se en un major benestar material, en una riquesa positiva que se resol en millores i empreses de tota casta. És un fet manifest i clar que lo que en diven el progrés, considerant-lo únicament baix aquest aspecte, camina ràpidament entre nosaltres; però també és un fet que ningú pot negar que no correspon a tota aquesta elevació material una elevació espiritual essencialment mallorquina quan a tot arreu de Mallorca hi floreixen solitariament un gran nombre d'esperits selectes qui podrien donar les normes a les multituds i fer-les caminar per aqueixa via maravellosa de la nostra essència, una mica obstaculizada avui.

Arreplegats tots aquests calius solitaris podria encendrer-se un gran foc que prengués per tot arreu.

Cadascun d'ells, que duen dins el seu cor com lo més viu i sant un ver amor a Mallorca, tendria a cada moment la calor l'entusiasme i l'ajuda de tots els altre. I la feina serie fecunda.

Per això feia i fa falta a Mallorca una entitat que, allunyada de tota concupiscència política tal com avui se practica, se establezca pera aunar primer tots els esforços individuals i extendre per tot arreu una neta i vera cultura mallorquina.

Pocs o molts, quedarà de fet constituïda desde aquest primer moment, i estarà uberta a tot hom vengui d'on vengui, perque en el lllindar del portal de la nostra casa sols se farà una pregunta: «Estimes Mallorca?» I a tots aquells qui responguin afirmativament, els obrirem els braços i les donarem en mutua correspondència, el nostre cor.

L'Associació per la cultura de Mallorca tindrà, doncs, per objecte unificar en lo possible tots els esforços espirituals individuals, i organitzar a Ciutat i per tots els pobles actes culturals de tota mena.

Lo primer de tot en aquest cas és donar el nom i comunicar lo més aviat possible l'adhesió franca de tots els qui se sentin fermats a Mallorca i a les seves coses espirituals en la més ample de les anelles que se puguin fer. La tasca a realitzar vendrà després, concretant-se en una sèrie de projectes d'un caràcter general en l'aplicació particular segons les circumstàncies de lloc i de temps.

L'organització interior de la *Associació per la cultura de Mallorca* se farà després i atenent totes les indicacions que se facin. Per unir voluntats, concretar projectes, i dirigir la vida en tots els moments, se nomenarà un secretariat general i una comissió central a Palma, comissions delegades en els pobles a on hi hagi més de 10 associats i una comissió directiva constituïda per la comissió central i els presidents de les delegades.

Per cada un dels treballs a realitzar se nomenarà una persona, la qual elegirà d'entre els demés associats els qui cregui convenient per ajudar-li. Simplificant-ho aixís, cada un dels projectes podrà ésser aviat realitzat.

Cada any, i en un dia que prèviament se determinarà, se farà una reunió general, a la que han de procurar concórrer tots els associats, per canviar impressions i senyalar el camí a recorre i la feina a fer durant l'any següent:

Hi ha, ja, naturalment, una sèrie de finalitats ja concretades i a les que se donarà realització a mida que ho permetin les circumstàncies. De moment porem fixar les següents:

Bolleti mensual: que reflecteixi la vida de l'Associació i aon es donarà compte de tots els batecs espirituals de la nostra terra.

Jocs Florals de Mallorca: organització general pera que se celebrin amb tota la majestat possible, una sola vegada al any i a diferents indrets de Mallorca.

Festes populars: cooperació a les que se celebrin, procurant orientar-les donant-les un caràcter ben nostre i cultural.

Diades de la Llengua.

Cicles de Conferències en els pobles.

Edició d'obras noves d'autors mallorquins. Edició d'obres d'autors universals pels infants de la nostra terra. Aquestes dues seccions darreres tendrien una gran importància, i en tant que facilitarien la publicació d'obres inèdites, satisfarien una necessitat que sols des d'aquí podria ésser bellament resolta.

Instal·lació de Biblioteques populars.

Cooperació a propagar la parla popular.

Publicació de proclames, cartells i demés d'interés general i patriòtic.

Per dur endavant tota aquesta tasca, l'Associació per la cultura de Mallorca, acudirà a

a) *Subvencions*, de corporacions i entitats.

b) *Donatius* de persones aimadores de les nostres coses.

c) *Suscripcions* a cadascuna de les obres que se publiquin.

d) *Quotes dels associats*, que serien voluntaris fixant-se el mínim en una pesseta mensual.

Això no és més que adelantar en principi un esbós del programa que en una pri-

mera reunió general se puntualitzaria.

Ara per ara lo que falta és que cada un dels qui rebin aquesta crida, respongui, i la trameti al major nombre possible d'amics que li puguin donar calor, a fi de que en el més breu temps possible siguem en nombre suficient pera començar a obrar.

No mos contentem més amb paraules. Si de veres estimam Mallorca fassem per ella una mica de sacrifici.

Mallorca 20 febrer de 1923

Jaume Sastre, Pre. — Andreu Bordoy. — Joan Capó. — Guillem Colom, (de Sóller) — Miquel Durán, (d'Inca). — Llorens Garcias, (d'Artá). — P. Oliver Domenge, (de Felanitx). — Josep Claverol, (de S. Jordi).

La precedent proclama, que nosaltres publicam un poc retrassada per falta de lloc, ha tengut una favorable acceptació, així és que ja s'ha pogut constituir sa Junta Directiva amb un personal que és una aflagadora esperança per l'èxit de la associació: Es el següent:

President: D. Elvir Sans.

Vicepresident: D. Josep Quint Zaforteza.

Secretari: D. Juan Capó.

Vicesecretari: D. Julià Oliver.

Contador: D. Miquel Garau.

Tesorer: D. Ignaci F. Rey.

Bibliotecari D. Juan Ferrer.

Vocals: Mn. Jaume Sastre, D. Jaume Guasp, D. Emili Darder i D. Arnest Mes-

TARDOR

L: El fret és el dalid.

Quan l'aranya ardida i sola
ha enganxat sa barriola
per les branques d'aladern,
i verdeja la garriga
i se gela al brot la figa
que anuncia ja l'ivern,

a les hores és ma vida
més que mai alleugerida;
un no res li fa dalid.
O, la girgola hivernenca,
el mirall de gel qui es trenca,
l'arribada del rupit!

Poc a poc el fred s'arrisca:
i és lluenta la llenrisca,

i el brancatge és més lluent;
i ha deixat la tardorada
son tapiç de flor morada
per l'herbei tot just naixent.

El pastor ja du pallissa.
Té l'arritja enganxadissa
arrecades de coral.
Ve la boira fredolega,
i ve el tort i ve la cega
i el bon foc dins el casal.

El vi ratje de la xeta
del botam, i riu la pleta
cada dia amb nous anyells.
Treuen flors les llimoneres
hi ha arrop a les salseres
i viu blanc als carretells.

Tota mà d'infant esgrana
pedreries de magrana;
hi ha ginjols i murtons;
les novelles porrasseres
ja prometen falegueres
la florida dels aubons.

I és la gloria qui s'acosta
pels celatges de la posta
fitar l'ull allà d'allà,
amb la cara tota encesa
de sentir-hi l'escomesa
de l'aire tan viu i sà.

I escoltar, per l'alta via,
—O, plaent xelabardia!—
mils d'aeris cascavells,
quan pel cel de l'orabaixa
va passant immensa faixa...
Un estrèpit d'estornells!

MARIA ANTONIA SALVÀ.

Cronica d'Inca

Dia 27 Abril.—Els amics d'Inca de D. Josep Maria Tous i Maroto, lloretjat poeta mallorquí, l'obsequien amb un dinar que es fa a l'Hotel Domingo, amb motiu de haver-se d'estrenar anit a nostre Teatre la seva obra dramàtica, Leonor de Serraclara, per la Companyia que actua aquí.

Els assistents són prop d'una corentena.

Es seuen a cap de taula el Poeta festejat, la primera actriu Dª Julia Delgado i la seva mare, el Batle, el Jutje i altres persones representatives. El dinar fouc bò i tregueren un exquisit menú. Al treure les derrereries feren parlaments el batle Sr. Morey, que oferí al banquet al Poeta. D. Miguel Amengual, que parlà del caire sentimental i religiós de l'obra literària del Sr. Tous. Obligats pels aplaudiments, també parlaren l'honor Miquel Durán, D. Jaume Vidal i D.ª Julia Delgado. El Sr. Tous fortament commogut agrai aquelles demostracions de simpatia, que diu que guardarà en son cor tota la vida.

Anaren a prendre cafè an el Club Central a on trobaren el sextet del Teatre que tocà afilligranades peces. An el perfum del cafè i entusiasme de l'hora s'improvisà un acte literari. D. Josep, recità «Un Plegamí» i un'altra poesia sobre els Reis d'Orient. D.ª Julia i un germà seu recitaren poesies castellanés, i en Durán, el seu «Matinal» El concertista D. Josep Vicens tocà una difícil pessa de piano. Tots foren aplaudits.

Al vespre assistírem a la representació de «Leonor de Serraclara» composta per l'amic Tous sobre un succeït de Mallorca. L'argument i finalitat no pot ésser més bò i cristià com és el perdó de l'enemig. Al finalitzar tots els actes el Sr. Tous tengué que sortí a rebre els aplausos del públic que'l demanava repetidament, de tal manera, que es vegè obligat a dirigir la paraula per agrair aquelles manifestacions. Condensà son parlament amb un visca a Inca.

Dia 28.—El Coronell D. Eugeni Esteve en obsequi a nostre distingit Hoste, va fer tocar la música del Regiment dins el Club Central, que per cert ens feu gaudir una estona de veritable pler escoltant escullides pessas de música clàssica. Entre les que més nos agradaren figuren «Dernier Printemps» d'En Grieg, per la seva varietat de maticos i el difícil ajust de l'etzecusió; i la «Rosanmunda» d'En Schubert, per la suavitat i dolçura de ses frasses verament inspirades i megistralment interpretades, si bè la conqurència va aplaudir en més entusiasme «Suite en là» de F. Goiner, que feu repetir.

Començà el concert amb l'Himne del Regiment de D. Josep Balaguer, qui manté sa batuta a tals altures artístiques.

Al terminar-se, el Coronell, Sr. Esteve, adreçà amb breus paraules aquella sere-

nata al Mestre en Gai Saber D. Josep, el qual, contestà amb paraules d'agraïment pel Coronell i per tot el poble.

Dia 29.—Pel poc moviment que es veu en la població ningú diria que fos avui dia de eleccions. Els partits vengueren a una intel·ligència, repartint-se els cens en la següent forma: Maura 575 vots, Socias 505, Sallent 505, Weiler 370, contant aquest darrer dins el número de les dretes.

Els candidats lliberals: Rosselló, Alemany i March en tengueren 1175 per hom.

Es deïa abans de les eleccions i era ver, que casi tots els caporals mauristes i conservadors s'havien girat o estaven amb una actitud pasiva, de tal manera que feia creure que tot el cens seria de les esquerres. Amb això, a derrera hora, alguns pocs que no havien naufragat dins la mar sorda de la política inquera comensaren treballs d'organització electoral i ben aviat se va veure que no estaven totsols, ni eren tants pocs com se pensaven, perquè pujava una reacció de soldats rassos, així és que'ls mateixos lliberals s'en daren compte i cercaren aquests pocs per anar a una compostura, donant los sobre una tercera part del cens, número que tothom considerà com un triomf de la petita minoria salvada del naufragi i sempre feel a son ideal.

Dia primer de Maig.—Les fàbriques de sabateria estan parades per celebrar-se la festa del treball. Com els obrers ja no tenen motiu de demanar reavindicacions de la classe, en lloc de fer propagandes s'en van a fer excursions i altres estan a dins cas-seva aprofitant el dia en quefers seus.

Dia 3.—An el carrer de San Domingo a un edifici nou de trinquis, avui s'inaugura un cinema, a on acudeix molta gent desitjosa de impresions i novetats.

Agraïm a l'Empresa la invitació que nos va enviar.—EL CRONISTA.

LLIBRERIA

DERRERES OBRES REBUDES

Publicacions de l'Escola Superior d'Agricultura, de Barcelona.

- A. Matons Fabricació d'olis . 6 ptes.
 J. Raventos. L'art de fer bon vi 6 »
 J. M. Soler i Coll. Les llets i llur

apreciació 4 Ptes.

M. Rossell i Vilà Reproducció

i herència en el bestiar 4 »

F. Novellas. Anàlisi d'adobs 3 »

M. Rossell i Vilà. La vaca lletera 6 »

J. Salom. L'ametller. (En premsa)

J. M. Rendé. Organització i guiatge de sindicats agrícoles. (En premsa)

Tratado Juridico - Mercantil-Contable, actos i contratos Mercantiles y su Contabilidad por Enrique Lanfranco y Casanovas.—(2 volums en rústica, 20 pessetes.

La Proximidad de la catástrofe del mundo y el advenimiento de la Regeneración Universal por D. Cristino Morrondo Rodriguez, Canónigo Lectoral de la Santa Iglesia Catedral de Jaén. (Un volum de 700 planes, 12 ptes.

El Cocinero Práctico Contiene más de 500 fórmulas de menús. (Un volum 190 planes 80 cents.

La Revista quinzenal Ca-Nostra surt tots primers i tercers dissabtes de mes. Preu: dues pessetes cada any.

FLORS DE ROELLES

Aplec de poesies per Miquel Duràn Seu-rina.—Es troben en venta a les llibreries de Ciutat, a la de Verdaguer de Barcelona, Rambla del Centre, 5, i en aquesta, de l'Autor, Inca.

Residència d'Estudis catalans.

Institució fundada sots el patronat de l'Excel·lentíssim Ajuntament de Barcelona per a oferir una llar digne i un ambient familiar de cultura.

Pensió de primer ordre. Instal·lació confortable amb jardí, biblioteca i cambres a preus moderats.

Sant Gervasi: Rios Rosas 37, xalet cantonada a Padua. Servei fàcil i rapidíssim de tramvia directe a la Universitat i a la Plaça de Catalunya.

Tip. Duràn.—INCA,